

Milí přátelé, srdečně vás a samozřejmě také vaši mikrobiotu zveme na strhující divadelní představení „Velké a malé světy“ v podání divadla Tineola. Autorce unikátního projektu jsme položili několik otázek.

Michaelo, děkujeme za úžasná grafická zpracování našich Mikrobio(m)novin. Kdy se u Vás začal utvářet vztah k umění a co vedlo k tomu, že jste před žurnalistikou dala přednost divadlu, kreslení, grafice a elegantnímu propojování vědy s uměním?

Děkuji za pozvání k rozhovoru a začnu rovnou: vystudovala jsem žurnalistiku, protože mi nebylo dovoleno studovat umění. O což jsem se pokoušela osm let. Přesto nelituju. Malba, ilustrace, prostě tvorba vůbec mě naplňovala od dětství. Studium na žurnalistice při zaměstnání mi dodalo zkušenosti, které jsem později mohla uplatnit na volné noze. A v práci pro divadlo se to všechno slučovalo. Divadlo je komplex různých uměleckých přístupů. Když se setkávají, může vznikat živoucí vzkaz různým lidem a dětem. Tak to bylo za Shakespeara, a tak to je i v loutkovém divadle dnes. Nejdřív jsem vymýšlela a tvořila loutky pro jiná divadla, nebo na výstavy. Design samozřejmě vychází z myšlenky na konkrétní charakter, postavu nebo objekt. Začala jsem spolupracovat s německými divadly. Pak jsem založila své vlastní divadlo Tineola. Historie divadla Tineola [ZDE](#). Píšu o tom všem ve své knížce [Loutka v digitálním světle](#), která právě vyšla v nakladatelství KANT.

Jak často používáte ve své práci moderní technologie a jak se na rozvoj těchto technologií díváte? Dáváte přednost papíru nebo spíše obrazovce tabletu?

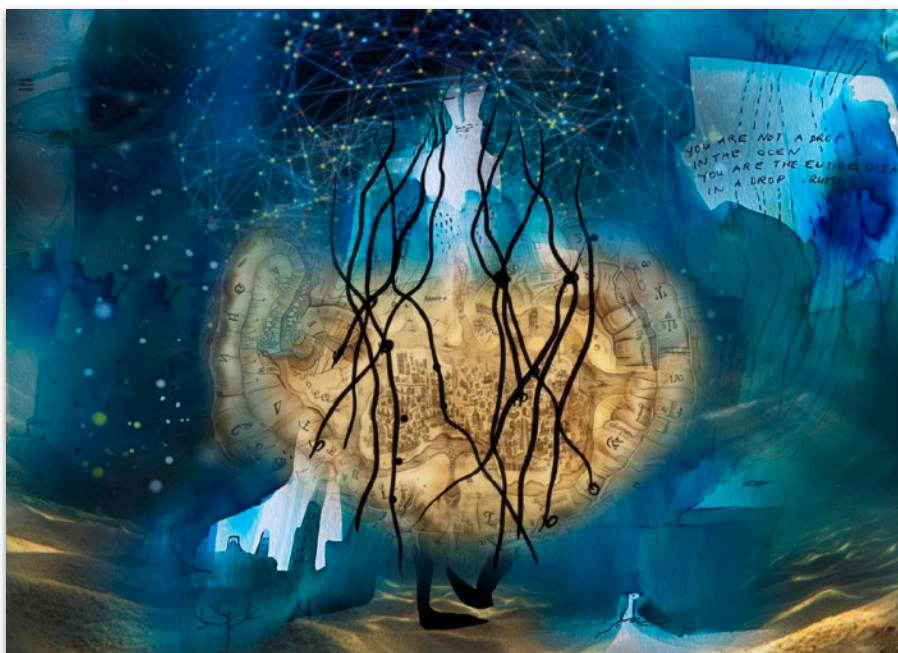
Od roku 2012, kdy se mi dostal do ruky první iPad, jsem pochopila, že i to je cesta pro umělecké vyjádření, že to usnadňuje některé procesy a dává mi to další nástroj do ruky. Vedle štětců, barev, vody, rytí do plechu, mechanického tisku jsem dokázala dělat ilustrace, grafiky rychle a snadno a jinak. A to už byl jen krok k tomu začlenit kresbu v pohybu do divadla. Lidé rádi pozorují, jak se obraz tvoří, jak kresba vzniká... ale trvá to dlouhou dobu (jako vědecké výzkumy) a umělec obvykle prezentuje až hotové dílo, tak jako vědec. Kresba v pohybu je proces, který se díky projekci odehrává přímo na scéně živě, tak jako hudební produkce. Volím nástroje malby tak, abych mohla být dostatečně rychlá. Pokaždé je to trochu jinak, ale živě.

Divadlo zrcadlí společnost, ve které žijeme, a tedy bylo zcela logické, že digitální tvorba se musí objevit i v loutkovém divadle. Hledala jsem možnost skutečně na scéně divadla TVOŘIT digitálně. Dnes je to náš stěžejní způsob vyjadřování : [Drawing in Motion](#) (www.drawinginmotion.com). Pomáhá nám vizuálně oslovit diváka. Někdy beze slov s komponovanou nebo živou hudbou. Vždycky pracujeme s divákovými asociacemi. Slovo a informace jsou na jiné straně komunikace, my se snažíme oslovovat představivost a podněcovat kreativitu. Ale samozřejmě tu informační funkci digitálních zdrojů využívám.

Každý může najít všechny informace na netu, každý se na netu může učit. Když něco nevíte, tak si to prostě vygooglíte. Dozvíte se všechno, co se děje ve všech koutech planety. Zájem jsem měla o přírodu, mým hlavním tématem se stalo životní prostředí, ekosystémy a neviditelný svět mikroorganismů. Jsme informovaní a můžeme mít přehled. O všech tragédiích a zápasech. Hledala jsem inspiraci. A zároveň si víc a víc potvrdzovala myšlenku, že se řítíme - už dlouho - do pěkného průšvihů. Tak jsem si řekla, že zkusím něco málo dělat alespoň v dosahu, který mám: kultura a vzdělávání. Oslovit diváky v divadle jinak. A využila jsem toho, co jsem načetla v knihách nebo objevila na internetu. Pak jsem si vše ověřila u vědců a lidí, kteří se přírodou zabývají celý svůj život. Život na planetě zemi mi připadá stále jako zázrak. Astronomové říkají, že přinejmenším v okruhu sta světelných let je taková planeta opravdu jenom jedna... To, že používáme digitální nástroje vedle analogových mi přijde naprosto v pořádku. Nezáleží totiž na tom, jaké nástroje používáte, protože ten skutečný nástroj jsi ty. Skrze tebe se svět, který tě obklopuje, stane viditelnější... nebo se zaostří, získá pozornost. A o to nám jde hlavně v posledních hrách: Jak spolu stromy mluví a nové představení [Velké a malé světy](#).

Propojení velkých a malých světů je samo o sobě fascinující, ale je zároveň zahaleno mnoha tajemstvími. Mám rád motto „Co je důležité, je očím neviditelné.“ Co Vás přivedlo k nápadu, že by se dalo toto tajemné propojení světů srozumitelnou a poučnou, ale zároveň i umělecky cennou formou prezentovat široké veřejnosti? Daří se Vám pronikat do tajů „neviditelného“ mikrosvěta?

Ano, Exupéry to řekl přesně „Co je důležité, je očím neviditelné.“. Měl na mysli hlavně lásku a city. A to je svatá pravda. My to ovšem vnímáme v souvislosti s naším novým představením i jinak. Čtvrtým rokem pro vás graficky zpracovávám Mikrobio(m)noviny. Baví mě to. Abych to mohla dělat, musím si vaše vysoce odborné články číst. A to není jednoduché. Nejsem

biolog. Při tom je to nesmírně zajímavé. Ten neviditelný svět podněcuje moji zvědavost i představivost. A také obdivuji vaši schopnost a vytrvalost odhalovat neznámé. Když se ptám dětí při workshopech, co si představují pod pojmem “neznámo”, rozvine se naše diskuze do dlouhých filozofických úvah. Ale často je to pro děti i dospělé cosi temného a nebezpečného. Já to vnímám jinak - pro mne je neznámo lákavé, skrývající překvapení a někdy i krásné. A protože jsem vizuální člověk, vidím to. A vidím to i ve vaší práci. Proto jsem se vydala touhle cestou. Pokusit se přeložit vaši cennou práci do srozumitelnějšího jazyka pro širší veřejnost a pro starší děti. A hledáme způsob jak neviditelné zviditelnit. Dělalí jsme to už v představení Jak spolu stromy mluví, kde šlo o mikrosvět pod povrchem lesa, o propojenost stromů, hub

a bakterií v lese. Je to vizuální podívání spojená s příběhem Suzanne Simard, kanadské biologky a profesorky. O své knize napsala: Není to kniha o tom, jak můžeme zachránit stromy. Je to kniha o tom, jak stromy mohou zachránit nás. Naši výtvarnou a uměleckou hru Jak stromy mluví, která je zároveň vzdělávací, hrajeme ve školách, v knihovnách a v divadlech. Bohužel je o to větší zájem v Německu než u nás.

Kde čerpáte inspiraci a energii k přípravě představení? Múzy přicházejí spíše z mikro-nebo makrosvětla nebo právě z propojení těchto světů?

Určitě je to o propojení světů, vnímám to při pohledu na noční oblohu i při četbě o DNA, nebo u stolu s dobrým jídlem. Inspiraci nacházím prostě všude kolem sebe, když vidím zázračné jaro, jak každým rokem znovu najde sílu vypučet a přežít např. letošní pozdní mrazy. Když vidím malé děti, jak jsou plné zájmu a chtějí vědět víc a co všechno se naučí během prvního roku života. Inspiraci vidím v tom, kolik lidí se snaží upozornit na všechny chyby, co naše civilizace stále a stále dělá a nechápu, že vlivní lidé a politici stále nekonají. A z bezmoci, přispívám nepatrnou částí své práce na zviditelnění faktu, že všechno souvisí se vším, a že musíme spolupracovat. Tak, jako například bakterie, nebo mycelium.

Na co se mohou návštěvníci představení „Velké a malé světy“ těšit? Je představení vhodné i pro děti?

Polapit Velké a malé světy je obtížné. Už na tom pracujeme od minulého roku a premiéra bude v lednu 2025 v Berlíně. V Praze stále nemáme divadlo, ani vhodný a dostupný prostor, kde českou premiéru uvést. Představení bude o hledání. Bude o vědcích a umělcích. O člověku.

Bude o zvědavosti. Bude pro děti od 9 let. Těšit se můžete na mikroorganismy a kosmos. Malinké a obrovské. Obojí těžko uchopitelné. Naším hrdinou je bakterie. Je úžasné, že něco tak malého může mít tak stěžejní dopad na naši existenci. Pomocí obrazů a akcí na jevišti můžeme odhalit ukrytou krásu a komplexnost života bakterií. Všichni žijeme v koexistenci se světem vnějším

a vnitřním. To, co nás formuje zvenčí, je stejně důležité jako to, co je uvnitř našich těl – mikroorganismy...

Chtěli bychom přitáhnout pozornost veřejnosti ke světům, které jsou pro nás neuchopitelné, ale důležité ve všech aspektech našeho života. Jde o naše zdraví, o slunce, hvězdy a vodu, o spolubytí ve společnosti, o sociální vztahy mezi námi a mezi námi a přírodou, ale i mezi bakteriemi. Současné objevy vědců díky technologiím ohromují a rozšiřují se do obrovské míry. Je dobře sledovat ty vzorce v přírodě: jak spolupracují houby se stromy, jak bakterie pomáhají chobotničkám svítit a mravencům vyrábět antibiotika. Chceme umělecky interpretovat některé trochu šokující poznatky vědců. Naše tělo vytváří samostatný kosmos pro miliony organismů, bez nichž bychom nemohli ani dýchat, ani jíst, ani milovat. A dnes už víme, že nikdo z nás není sám. Jsme entita mnoha spolupracujících organismů. Jejich příklady nám ukazují, co všechno se naučily po milionech let bytí na naší planetě a co umí, aby dokázaly přežít v turbulentní přírodě. To je i náš celkem akutní úkol. Abychom se naučili, jak přežít civilizaci.

Děkujeme za rozhovor a přejeme Vám, ať se představení podaří.

Jiří Vejmelka

Michaela Bartoňová Pro Mikrobiomnoviny v září 2024

<https://www.mikrobiom-cms.cz/wp-content/uploads/2024/10/Mikrobiom-noviny-zari-24.pdf>